

KUTSESTANDARD

Meister-viipekeeletõlk, tase 7

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Meister-viipekeeletõlk, tase 7	7

A-osa KUTSEKIRJELDUS

<p>A.1 Töö kirjeldus</p> <p>Viipekeeletõlgi töö on keele ja kultuuri vahendamine, kusjuures üheks töökeeleks on viipekeel ja üheks kultuuriks kurtide kultuur. Viipekeeletõlk tagab mitmekeelses olukorras osalejatele keelelise võrdsuse ja toimiva kommunikatsiooni, kasutades selleks kliendile sobivat suhtlemissüsteemi. Viipekeeletõlk järgib oma töös viipekeeletõlgi kutse-eeetika nõudeid (lisa 1).</p> <p>Meister-viipekeeletõlgi töö põhisisuks on tõlkimine ühest viipekeelest (visuaal-motoorsest keelest) teise viipekeelde või suulisse (auditiiv-verbaalsesse) keelde ja vastupidi (lisa 2 – viipekeeletõlgi kutsestandardis kasutatud terminite süsteem). Meister-viipekeeletõlgi keelekombinatsioon koosneb vähemalt kahest aktiivsest ja ühest passiivsest töökeelest. Ta töötab iseseisvalt; juhendab viipekeeletõlgi eriala omandajat erialapraktikal, viipekeeletõlgi kutse taotlejat ja kutselisi viipekeeletõlke; korraldab ja juhib tõlkemeeskonna tööd; teeb kutsealast arendustööd ja koolitab viipekeeletõlke. Kutse eeldab valmisolekut töötada kliendile vajalikul ajal, vajalikus kohas ja vajalikes tingimustes. Meister-viipekeeletõlgil, kelle töökeelteks on ainult viipekeeled, peab olema normaalne nägemine; teiste töökeelte puhul ka normaalne kuulmine ja kõne ning selge diktsioon. Kutsealal on ka kutse viipekeeletõlk, tase 6.</p>
<p>A.2 Tööosad</p> <p>A.2.1. Tõlketöö korraldamine A.2.2. Tõlkimiseks valmistumine A.2.3. Tõlkimine A.2.4. Arendustöö A.2.5. Juhendamine</p>
<p>A.3 Kutsealane ettevalmistus</p> <p>Meister-viipekeeletõlgi kutse eeldab kõrgharidust ja viipekeeletõlgi erialast ettevalmistust.</p>
<p>A.4 Enamlevinud ametinimetused</p> <p>Viipekeeletõlk</p>
<p>A.6 Tulevikuoskused</p> <p>Kohaneb pidevalt muutuva töökeskkonnaga</p>

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Meister-viipekeeletõlk, tase 7 kutse moodustub üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsidest. Kutse taotlemisel nõutav kõikide kompetentside tõendamine.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

1. Kõrgharidus
2. Viipekeeletõlgi erialane ettevalmistus
3. Õpetamisalane ettevalmistus või töökogemus
4. Juhendamisalane ettevalmistus või töökogemus

B.2 Meister-viipekeeletõlk, tase 7 üldoskused

1. Meister-viipekeeletõlgilt eeldatakse empaatia-, kontsentratsiooni-, kohanemis-, analüüsi-, üldistamis- ja otsustusvõimet, loominguilist, pingetaluvust, emotsionaalset stabiilsust, head meeskonnatöö- ja suhtlemisoskust.
2. Valdab emakeelt tasemel C2, aktiivseid võõrkeeli tasemel C1, passiivseid võõrkeeli vähemalt tasemel B2 (lisa 3 – keelte oskustasemetete kirjeldused).
3. Kasutab arvutit kommunikatsiooni jaoks vilunud kasutaja tasemel ning infotöötuse, sisuloome, ohutuse ja probleemide lahendamiseks algtasemel (lisa 4 – digipädevuste enesehindamiskaala).
4. Planeerib oma aega, arvestades tõlkimiseks valmistumisega, tõlkimispaika jõudmisega ja tõlketöö kestusega.

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENSIID

B.3.1 Tõlketöö korraldamine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Võtab vastu tõlketellimuse ja selgitab välja selle täitmiseks kogu vajaliku eelinformatsiooni. 2. Hindab eelinformatsiooni põhjal, kas tõlketellimust on võimalik täitmiseks vastu võtta. 3. Lepib osalistega kokku tõlketellimuse täitmise tingimustes. 4. Hindab oma vaba aja olemasolu ning tõlketellimuse ettevalmistamiseks ja täitmiseks kuluvat aega. 5. Otsustab tõlketellimuse vastuvõtmise ja planeerib selle täitmiseks vajaliku edasise tegevuse. 6. Planeerib ja koordineerib tõlkemeeskonna tööd. 7. Viib läbi koolitusi, nõustamist jmt arendustegevusi viipekeeletõlkide kutsepädevuse tõstmiseks. 8. Vormistab tellimuse ning selle täitmise ja aruandlusega seonduvad dokumendid. 	
B.3.2 Tõlkimiseks valmistumine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kogub taustinformatsiooni ürituse, sellel osalejate ja korraldajate kohta, arvestades tõlkesituatsiooni eesmärki. 2. Töötab läbi tõlkimiseks vajaliku temaatilise materjali, teemaga seotud sõna- ja viipevara, et tagada tõlke kvaliteet. 3. Võimaluse korral tutvub ruumiga ja valib tõlkimiseks õige koha, arvestades tõlgi jaoks optimaalseid ergonoomilisi tõlketöö tingimusi. 4. Tutvustab end klientidele ja lepib kokku koostööpõhimõtetes, arvestades kliendi vajadusi. 5. Tagab tõlketöökohaks vajalikud töövahendid ja informeerib sellest tellijat. 	
B.3.3 Tõlkimine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kuulab või vaatab ja analüüsib lähteteksti, pöörates tähelepanu selles sisalduvale informatsioonile ja sõnumile, esineja suhtumisele, stiilile ja registrile. 2. Tõlgib sünkroon- ja/või järeltõlkes täpselt ja arusaadavalt, vahendades lähteteksti stiili ja registrit ning arvestades sihtgrupiga. 3. Järgib sihtkeele struktuuri ja reegleid ning tõlgib kuuldavalt ja/või nähtavalt ning ladusalt. 4. Tõlgib suulises, kirjalikus ja viibeldud vormis kõikides tõlkevaldkondades ja kohtutõlkesituatsioonid kõrgetasemel. 	

5. Tõlgib taktiilses vormis algtasemel.	
6. Osutab tõlketeenust otse-, kaug-, individuaal-, grupi-, meedia-, relee-, konverentsitõlke viisil.	
B.3.4 Arendustöö	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Koostab plaani oma kutseoskuste ja teadmiste täiendamiseks, küsides selleks tagasisidet oma tõlketöö kohta, kontrollides ja analüüsisdes oma tõlketööd ning õppides kolleegidelt. Tõstab tõlketöö tulemuslikkust ja arendab viipekeeletõlgi kutset, tehes parendusettepanekuid valdkonna asjatundjatele ning osaledes eriala arendamisega seotud organisatsioonide ja komisjonide töös. Teeb kutsealast teavitustööd, informeerides avalikkust viipekeeletõlgi kutse olemusest ning viipekeeletõlgi töö tutvustamiseks. Koostab õppematerjale ja/või tegeleb erialase teadustööga. 	
B.3.5 Juhendamine	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Aitab juhendataval õppida tundma konkreetset tõlketeenust osutavat asutust ning selle põhimõtteid ja töökorraldust. Toetab juhendatavat arengueesmärkide seadmisel, suunates isikliku eeskujuga juhendatava käitumist ja kujundades suhtumist ning hoiakuid viipekeeletõlgi töösse. Selgitab välja juhendatava valmisoleku viipekeeletõlgi tööks, jälgides ja analüüsisdes juhendatava tööd ja arengut viipekeeletõlginähtudega. Toetab ja julgustab juhendatavat psühholoogiliselt tõlgitöös, aidates teadvustada viipekeeletõlgi rollikäitumist ja tegevusoskusi ning toetades juhendatava iseseisvust, püüdlikkust ja aktiivsust. Annab juhendatavale regulaarselt ja asjakohast sisulist ja metoodilist nõu, jälgides juhendatava tõlketöö oskusi ja teadmisi praktilise tegevuse kaudu. Toetab juhendatavat kutsealase arengukava koostamisel, lähtudes juhendatava tugevatest ja nõrkadest külgedest. Vaatleb ja analüüsib juhendatava tõlkimist, tuues esile selle tugevusi ja nõrkusi ning andes asjakohast tagasisidet juhendatava käitumise ja tõlkimise kohta. Aitab juhendataval analüüsida oma tõlketöö tugevust ja nõrkust, suunates juhendatavat leidma erinevaid lahendusi. Aitab tõsta juhendatava tõlke kvaliteeti, õpetades kasulikke töövõtteid, andes soovitusi tõlketööga paremaks toimetulekuks ning aidates leida tõlkimisele uusi lähenemisviise. 	

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.3.6 Meister-viipekeeletõlk, tase 7 kutset läbiv kompetents	EKR tase 7
<p>Tegevusnäitajad</p> <ol style="list-style-type: none"> Teeb tõlgi ülesannete täitmisel koostööd klientide, tõlkide ja teiste spetsialistidega. Korraldab ja juhib tõlkemeeskonna tööd. Kavandab, koordineerib ja viib läbi õpi- ja õpetamistegevust või tegeleb erialase teadustööga. Järgib oma töös viipekeeletõlgi kutse-eetika nõudeid (lisa 1). 	
<p>Teadmised</p> <ol style="list-style-type: none"> kurtuse olemus ja käsitlus ning kuulmisvõime puudumise mõju isiksuse arengule; kuulmisabivahendid; kurtide kogukond, ajalugu, kultuur, folkloor; kurtide haridus- ja keelepoliitika; kultuuride eripära; üldkeeleteadus; suhtlemispsühholoogia; õiguse alused ja terminoloogia; majanduse alused; töökeelte teoreetilised alused; tõlkimise teoreetilised alused; tõlke kvaliteeti mõjutavad tegurid; eneseanalüüsi ja -täiendamise võimalused ja viisid; 	

14. Juhendamise üldpõhimõtted;
 15. õppetegevuse planeerimise ja läbiviimise üldpõhimõtted;
 16. viipekeeletõlgi kutse-eetika;
 17. viipekeeletõlgi kutse kujunemine ja areng;
 18. klienditeeninduse alused.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	04-11102023-2.5/8k
2. Kutsestandardi koostajad	Ulvi Saks, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühing Birgit Eström-Andreas, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühing Liivi Liiholm, Viipekeeletõlkide OÜ Keiti Verbu, töötajate st tegevõtõlkide esindaja Sirle Papp, Eesti Kurtide Liit Jaan-Raul Ojastu, klientide esindaja, Eesti Kurtide Noorte Organisatsioon
3. Kutsestandardi kinnitaja	Teeninduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	36
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	11.10.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	10.10.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	8
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	2643 Tõlkijad, tõlgid ja keeleteadlased
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	7
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Sign language interpreter, EstQF Level 7
C.3 Lisad	
Lisa 1 Viipekeeletõlgi kutse-eetika nõuded	
Lisa 2 Viipekeeletõlgi kutsestandardis kasutatud terminite süsteem	
Lisa 3 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 4 Digipädevuste enesehindamise skaala	